Τεχνητή Νοημοσύνη και Δομικές Ανισότητες στη Νότια Ευρώπη: Συγκριτική ανάλυση με επίκεντρο την Ελλάδα (2024–2026)

Χρήστος Παπαγιάννης **Martin Wählisch**

ON ETERON

Νοέμβριος 2026

Τεχνητή Νοημοσύνη και Δομικές Ανισότητες στη Νότια Ευρώπη: Συγκριτική ανάλυση με επίκεντρο την Ελλάδα (2024–2026)

Χρήστος Παπαγιάννης,
Επισκέπτης Καθηγητής στο Brussels School of Governance
του Ελεύθερου Πανεπιστημίου Βρυξελλών (VUB)
και υποψήφιος διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο του Μάαστριχτ

Martin Wählisch,
Αναπληρωτής Καθηγητής Μετασχηματιστικών Τεχνολογιών,
Καινοτομίας και Παγκόσμιων Υποθέσεων
στο Πανεπιστήμιο του Μπέρμιγχαμ

**Το παρόν κείμενο αποτελεί μετάφραση του αρχικού από τα αγγλικά*

Eteron - Ινστιτούτο για την Έρευνα και την Κοινωνική Αλλαγή

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές (CC BY-NC-ND 4.0). Για να δείτε ένα αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο.

Visual Designer: Χαρά Μπαλάκα

Report ON ETERON

Σελ.	Πίνακας Περιεχομένων
4	1. Εισαγωγή: Από το άγνωστο στην εκτεταμένη χρήση
6	1.1. Μεθοδολογική σημείωση
8	2. Αναδυόμενες ασσυμετρίες της ΤΝ στην Ελλάδα και τη Νότια Ευρώπη
18	2.2. Τι παραμένει ίδιο: μια αμφίθυμη στάση που επιμένει
18	2.3. Κοινωνικές τομές: από το ψηφιακό χάσμα στο χάσμα εμπειρίας
20	2.4. Ευρεία υποστήριξη για ρύθμιση και διαφορετικά επίπεδα εμπιστοσύνης
21	2.5. Η εργασία, η δημοκρατία και τα δικαιώματα ως πεδία υψηλού κινδύνου
25	3. Από την τεχνητή στη συλλογική νοημοσύνη για ένα Ψηφιακό Κοινωνικό Συμβόλαιο
28	4. Συμπεράσματα
31	Βιβλιογραφία

1. Εισαγωγή: Από το άγνωστο στην εκτεταμένη χρήση

1. Εισαγωγή: Από το άγνωστο στην εκτεταμένη χρήση

Με την τεχνητή νοημοσύνη να έχει εξελιχθεί σε ένα ολοένα και πιο κρίσιμο μέρος του τρόπου με τον οποίο πολλοί άνθρωποι στην Ελλάδα αναζητούν πληροφορίες, μαθαίνουν, εργάζονται, ψυχαγωγούνται και επιλύουν καθημερινά προβλήματα, οι προκλήσεις σχετικά με την προσβασιμότητα, την εμπιστοσύνη και τη λογοδοσία αποκτούν όλο και μεγαλύτερη πρακτική σημασία. Πριν από δύο χρόνια, το 2024, διεξήχθη για λογαριασμό του Ινστιτούτου Eteron μία από τις πρώτες έρευνες για τις αντιλήψεις των πολιτών σχετικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη στην Ελλάδα (Papagiannis, 2024). Έκτοτε, η δημόσια συζήτηση για την τεχνητή νοημοσύνη στην Ελλάδα έχει προχωρήσει σημαντικά, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται σε μεταβατική περίοδο, όπως επιβεβαιώνει η πρόσφατη έρευνα της διαΝΕΟσις (2026). Η ΤΝ δεν αποτελεί πλέον απλώς ένα τεχνολογικό ζήτημα για ειδικούς ούτε ένα αφηρημένο σενάριο για το μέλλον της εργασίας, της εκπαίδευσης ή της δημοκρατίας. Σε λιγότερο από δύο χρόνια, μετακινήθηκε από το επίπεδο μιας σε μεγάλο βαθμό θεωρητικής συζήτησης για όσα πρόκειται να έρθουν σε ένα κεντρικό πεδίο της καθημερινής ζωής εκατομμυρίων πολιτών στην Ελλάδα. Η έρευνα του Eteron και της AboutPeople τον Νοέμβριο του 2024 και η έρευνα της διαΝΕΟσις και της Metron Analysis τον Ιανουάριο του 2026 αποτυπώνουν με ιδιαίτερα γλαφυρό τρόπο ακριβώς αυτή τη μετάβαση.

Έτσι, εάν δύο χρόνια νωρίτερα το βασικό εύρημα ήταν η ελαφρώς απαισιόδοξη τάση των Ελλήνων ως προς τις αλλαγές που αναμενόταν να επιφέρει η Τεχνητή Νοημοσύνη, ακολουθώντας την ευρύτερη τάση που καταγραφόταν στην Ευρώπη και τη Δύση (Arora, 2024), έως το 2026 η εικόνα έχει διαφοροποιηθεί. Η παρούσα έκθεση αξιοποιεί ακριβώς τις δύο προαναφερθείσες έρευνες για να διερευνήσει με τρόπο περιγραφικό αυτή τη μεταβαλλόμενη εικόνα. Το 2024, το 94,1% είχε τουλάχιστον ακούσει για εργαλεία ΤΝ όπως το ChatGPT, η Siri, η Alexa ή το Google Assistant, αλλά μόνο το 38,3% των ερωτηθέντων που γνώριζαν αυτά τα εργαλεία δήλωνε ότι είχε χρησιμοποιήσει συστήματα Παραγωγικής ΤΝ ή μεγάλα γλωσσικά μοντέλα για προσωπική ή επαγγελματική χρήση. Όπως αναμενόταν, το 2026 η αναγνώριση της ΤΝ παραμένει σχεδόν καθολική, με το 80,1% να δηλώνει ότι γνωρίζει τι είναι η ΤΝ και ένα επιπλέον 14,9% ότι έχει ακούσει κάτι σχετικό, δηλαδή 95% συνολικά. Η βασική διαφορά εντοπίζεται στη χρήση: στην έρευνα της διαΝΕΟσις, το 65% δηλώνει ότι έχει χρησιμοποιήσει ΤΝ έστω και περιστασιακά. Παρότι η ερώτηση που τέθηκε στο δείγμα της Metron Analysis για τη διαΝΕΟσις δεν είναι πλήρως συγκρίσιμη με την ερώτηση της έρευνας του Ινστιτούτου Eteron, καθώς η προηγούμενη εστίαζε περισσότερο στην παραγωγική ΤΝ και στα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, ενώ η νεότερη διατυπώνεται ευρύτερα, τα στοιχεία υποδεικνύουν σημαντική διάχυση της χρήσης εργαλείων ΤΝ.

Τα ευρήματα της έκθεσης δείχνουν ότι η υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην Ελλάδα παραμένει έντονα άνιση, παρά τα σχετικά υψηλά επίπεδα ατομικής χρήσης, και καταδεικνύουν σαφώς ότι η ενσωμάτωση της ΤΝ στις επιχειρήσεις εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ κοινωνικών ομάδων. Η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο αναδεικνύονται σε βασικούς παράγοντες χάσματος στην χρήση, ενώ είναι εμφανείς ανισότητες ως προς το εισόδημα και το φύλο. Επιπρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι η εκτεταμένη χρήση της ΤΝ συνυπάρχει με ανησυχίες για την ιδιωτικότητα, την απασχόληση και τη δημοκρατία, ενώ η υποστήριξη ενός κανονιστικού πλαισίου και η ανάγκη για ανθρώπινη εποπτεία αποτελούν κοινή συνισταμένη τόσο για τους χρήστες, όσο και για τους μη χρήστες, αντανακλώντας ένα ευρύ κοινωνικό αίτημα. Τέλος, η σύγκριση με την υπόλοιπη Νότια Ευρώπη τοποθετεί τα ευρήματα σε ένα παρόμοιο κοινωνικό-πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο, δείχνοντας ότι η Ελλάδα αποτελεί περίπτωση στην οποία οι περιφερειακές τάσεις εκδηλώνονται με ακόμη μεγαλύτερη ένταση -γεγονός που καθιστά την περίπτωσή της άξια περαιτέρω διερεύνησης.

1.1 Μεθοδολογική σημείωση

Είναι σημαντικό σε αυτό το σημείο να σταθούμε σε ορισμένες μεθοδολογικές διαφορές μεταξύ των δύο ερευνών. Η έρευνα του 2024 διεξήχθη με αυτοσυμπληρούμενες διαδικτυακές συνεντεύξεις (CAWI) σε πανελλαδικό δείγμα 1.102 ατόμων, από τις 9 έως τις 11 Νοεμβρίου 2024. Η έρευνα του 2026 χρησιμοποίησε μικτή μεθοδολογία, τηλεφωνική και διαδικτυακή (CAWI και CATI), με αντιπροσωπευτικό δείγμα 1.111 ατόμων ηλικίας 17 ετών και άνω, από τις 8 έως τις 13 Ιανουαρίου 2026. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι η αποκλειστικά διαδικτυακή μεθοδολογία του 2024 πιθανότατα προσέγγισε ερωτηθέντες ήδη περισσότερο εξοικειωμένους με τις ψηφιακές τεχνολογίες, ενώ η μικτή μεθοδολογία του 2026 είναι πιο συμπεριληπτική, καθώς μπορεί να προσεγγίσει και πολίτες με ελάχιστη ή μηδενική γνώση του διαδικτύου λόγω της μικτής φύσης της στην συλλογή του δείγματος (Bethlehem, 2010; Dillman et al., 2014). Οι διαφορές αυτές στη διεξαγωγή των ερευνών και στην κάλυψη των ερωτηθέντων επιβάλλουν προσοχή κατά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, τα αποτελέσματα του 2024 σταθμίστηκαν ως προς το φύλο, την ηλικία και το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών του Ιουνίου 2023, ενώ τα δεδομένα του 2026 σταθμίστηκαν μόνο ως προς το φύλο και την ηλικία.

Για τον λόγο αυτό, η παρούσα μελέτη χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα των δύο ερευνών με περιγραφικό και διερευνητικό τρόπο, προκειμένου να εξετάσει κατά πόσον οι ανισότητες στο πεδίο της Τεχνητής Νοημοσύνης συνδέονται με πολιτικούς, πολιτισμικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που προϋπήρχαν της ευρείας διάδοσης της Παραγωγικής ΤΝ. Ο βαθμός πρόσβασης των ανθρώπων στην ΤΝ, οι σχετικές δεξιότητες που διαθέτουν και η συχνότητα και ποιότητα της χρήσης της επηρεάζονται από παράγοντες όπως το εισόδημα, το μορφωτικό επίπεδο, η ηλικία, το φύλο και η θέση στην αγορά εργασίας. Εάν οι ανισότητες αυτές δεν αντιμετωπιστούν κατάλληλα, η ΤΝ ενδέχεται να αναπαραγάγει το υφιστάμενο χάσμα αντί να το περιορίσει. Σε αυτό το πλαίσιο, η σύγκριση των δύο μελετών συμπληρώνεται από συγκριτική ανάλυση της Νότιας Ευρώπης, με στόχο να διαπιστωθεί αν το ίδιο πρότυπο εμφανίζεται σε χώρες που υπόκεινται σε διαρθρωτικούς περιορισμούς παρόμοιους με εκείνους της Ελλάδας.

2. Αναδυόμενες ασσυμετρίες της ΤΝ στην Ελλάδα και τη Νότια Ευρώπη

2. Αναδυόμενες ασσυμετρίες της ΤΝ στην Ελλάδα και τη Νότια Ευρώπη

Η πρώτη μεγάλη αλλαγή αφορά το είδος της σχέσης των πολιτών με την ΤΝ, με τα νέα δεδομένα να αποτυπώνουν μια κοινωνία που θεωρεί πλέον την ΤΝ μέρος της καθημερινής πραγματικότητας, όπου το 95% δηλώνει εξοικείωση με την ΤΝ, το 80% λέει ότι γνωρίζει τι είναι και το 65% δηλώνει ότι την έχει χρησιμοποιήσει. Προηγούμενη έρευνα της Metron Analysis είχε καταγράψει χρήση 47% τρεις μήνες νωρίτερα (Rigopoulos, 2026; Igoumenidi, 2026), ενώ στην έρευνα του 2024 το 38,3% δήλωνε ότι είχε χρησιμοποιήσει παραγωγική ΤΝ ή μεγάλα γλωσσικά μοντέλα. Στις δύο έρευνες που εξετάζονται, οι χρήστες έχουν επίσης σαφές κοινωνικό προφίλ, καθώς είναι συχνότερα άνδρες, νεότεροι, περισσότερο μορφωμένοι και υψηλότερου εισοδήματος. Ειδικότερα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, οι νεότεροι, οι φοιτητές, οι υψηλότερα μορφωμένοι, οι ομάδες υψηλότερου εισοδήματος και ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός δηλώνουν υψηλότερη χρήση, ενώ όσοι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 65+, σε χαμηλότερες εκπαιδευτικές κατηγορίες ή/και σε χαμηλότερες εισοδηματικές ομάδες υπολείπονται. Λόγω των διαφορών στις υποομάδες των ερωτηθέντων και στα δείγματα, ο Πίνακας 1 πρέπει να ερμηνεύεται ως πηγή περιγραφικών προφίλ και όχι ως βάση άμεσης σύγκρισης των ποσοστών υιοθέτησης. Παρ’ όλα αυτά, η σύγκριση προσφέρει πλούσια στοιχεία για τις ευρύτερες τάσεις και τη μετάβαση που συντελέστηκε κατά την περίοδο αυτή.

Πίνακας 1. Δηλωμένη χρήση ΤΝ ανά κοινωνικο-δημογραφική ομάδα στην Ελλάδα: ευρήματα από τις έρευνες του 2024 και του 2026

Έρευνα Α. Eteron/AboutPeople, 2024		
Χαρακτηριστικό	Ομάδα	Δηλωμένη χρήση (%)
Σύνολο	Ερωτηθέντες που γνώριζαν την ΤΝ	38,3
Φύλο	Άνδρες	45,1
Φύλο	Γυναίκες	31,8
Ηλικία	17–34	62,7
Ηλικία	35–54	37,7
Ηλικία	55+	26,2
Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	27,2
Εκπαίδευση	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	43,9
Περιφέρεια	Αττική	38,8
Περιφέρεια	Εκτός Αττικής	37,9
Εισόδημα νοικοκυριού	Κάτω από €1.000	42,0
Εισόδημα νοικοκυριού	€1.000–€1.500	37,1
Εισόδημα νοικοκυριού	€1.500–€2.000	33,9
Εισόδημα νοικοκυριού	€2.000–€2.499	34,1
Εισόδημα νοικοκυριού	€2.500+	45,0

Έρευνα Β. διαΝΕΟσις/Metron Analysis, 2026		
Χαρακτηριστικό	Ομάδα	Δηλωμένη χρήση (%)
Σύνολο	Πλήρες δείγμα	65,0
Φύλο	Άνδρες	70,5
Φύλο	Γυναίκες	59,8
Ηλικία	17–24	87,4
Ηλικία	25–39	86,8
Ηλικία	40–54	74,0
Ηλικία	55–64	62,5
Ηλικία	65+	34,0
Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	50,3
Εκπαίδευση	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	71,0
Εκπαίδευση	Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	89,4
Περιφέρεια	Αττική	69,8
Περιφέρεια	Βόρεια Ελλάδα	63,9
Περιφέρεια	Κεντρική Ελλάδα	59,2
Περιφέρεια	Νησιά Αιγαίου και Κρήτη	66,1
Εισόδημα νοικοκυριού	Κάτω από €1.000	55,2
Εισόδημα νοικοκυριού	€1.000–€1.500	58,3
Εισόδημα νοικοκυριού	€1.500–€2.000	61,8
Εισόδημα νοικοκυριού	€2.001–€3.000	77,8
Εισόδημα νοικοκυριού	€3.000+	85,1

Σημείωση: Κάθε πάνελ διατηρεί τις αρχικές κατηγορίες της αντίστοιχης έρευνας. Η ερώτηση του 2024 για τη χρήση τέθηκε μόνο σε ερωτηθέντες που γνώριζαν την ΤΝ, ενώ το ποσοστό του 2026 αφορά το πλήρες δείγμα. Η σύγκριση έχει αμιγώς περιγραφικό χαρακτήρα και δεν πρέπει τα στοιχεία να ερμηνεύονται ως άμεσα συγκρίσιμες μεταβολές.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το 2024 η έρευνα του Eteron κατέγραψε χρήση Παραγωγικής ΤΝ ή μεγάλων γλωσσικών μοντέλων στο 38,3%, ενώ το 2026 η έρευνα της διαΝΕΟσις καταγράφει ότι το 65% των πολιτών έχει χρησιμοποιήσει ΤΝ ευρύτερα. Η σύγκριση αυτή πρέπει να διαβαστεί με προσοχή, καθώς το 2024 η ερώτηση ήταν πιο συγκεκριμένη και εστίαζε στη χρήση συστημάτων ΤΝ ή μεγάλων γλωσσικών μοντέλων, όπως το ChatGPT, το Gemini ή το Claude, ενώ το 2026 η ερώτηση είναι ευρύτερη και περιλαμβάνει όλες τις εφαρμογές ΤΝ. Παρότι τα δεδομένα δεν μπορούν να προσδιορίσουν με ακρίβεια την έκταση ή την ταχύτητα της μεταβολής, δείχνουν ότι κατά τα τελευταία δύο χρόνια υπήρξε ευρύτερη συμμετοχή.

Επιπλέον, διαπιστώνεται σταθερά ότι, παρότι η χρήση είναι διαδεδομένη σε ολόκληρη την κοινωνία, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες. Και στις δύο έρευνες, οι άνδρες δηλώνουν υψηλότερα ποσοστά χρήσης από τις γυναίκες: 45,1% έναντι 31,8% το 2024 και 70,5% έναντι 59,8% το 2026. Το 2026, οι άνδρες προηγούνται των γυναικών κατά περίπου 11 ποσοστιαίες μονάδες, τάση που συνάδει με παλαιότερες μελέτες σχετικά με τις ψηφιακές ανισότητες (Hargittai, 2002; Helsper, 2021; van Dijk, 2020). Παράλληλα, οι νεότερες ηλικιακές ομάδες συνεχίζουν, όπως αναμενόταν, να εμφανίζουν τα υψηλότερα επίπεδα χρήσης. Για παράδειγμα, στην έρευνα του 2024 το ποσοστό χρήσης μεταξύ των ηλικιών 17–34 καταγράφηκε στο 62,7%, ενώ το 2026 τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 87,4% για την ομάδα 17–24 και 86,8% για την ομάδα 25–39. Παρά τους διατυπωμένους περιορισμούς στην συγκριτική ανάλυση, τα υψηλά αυτά ποσοστά υποδηλώνουν ότι οι νεότεροι ερωτηθέντες είναι γενικά εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, χωρίς αυτό να αποκαλύπτει κατ’ ανάγκη τη συχνότητα ή το βάθος της χρήσης τους. Η κατάσταση αυτή έρχεται σε έντονη αντίθεση με την ομάδα άνω των 65 ετών, η οποία υπολείπεται σημαντικά: το 2026, μόλις το 34% είχε χρησιμοποιήσει ΤΝ. Επομένως, η ηλικία αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα διαφοροποίησης στη χρήση της ΤΝ, κάτι που είχε παρατηρηθεί και στο παρελθόν ως προς τη χρήση του διαδικτύου (van Deursen & van Dijk, 2014).

Η εκπαίδευση λειτουργεί επίσης ως κρίσιμη μεταβλητή. Το 2024, η χρήση μετρήθηκε στο 27,2% μεταξύ των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στο 43,9% μεταξύ των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 2026 τα

αντίστοιχα ποσοστά ήταν 50,3% και 71% αντίστοιχα. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι μεταξύ των κατόχων μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου η χρήση φτάνει το 89,4%, γεγονός που δείχνει ότι τα εκπαιδευτικά και γνωσιακά περιβάλλοντα συνδέονται με περισσότερες ευκαιρίες πειραματισμού με νέες τεχνολογίες. Η διάσταση αυτή γίνεται ακόμη πιο κρίσιμη όταν μετακινούμαστε από το ερώτημα αν «έχω ή δεν έχω χρησιμοποιήσει» ΤΝ στο αν «μπορώ να χρησιμοποιήσω την ΤΝ παραγωγικά». Εξάλλου, η ΤΝ μπορεί να αυξήσει την παραγωγικότητα σε ορισμένες γνωστικές εργασίες, αλλά τα οφέλη της δεν προκύπτουν ούτε αυτόματα από την χρήση της και μόνο, ούτε είναι κατ ανάγκη ισότιμα κατανεμημένα. Εξαρτώνται από το είδος της εργασίας, το επίπεδο δεξιοτήτων και την ικανότητα του χρήστη να εντάξει το εργαλείο σε μια παραγωγική διαδικασία (Brynjolfsson et al., 2023; Dell'Acqua et al., 2023; Noy & Zhang, 2023).

Οι γεωγραφικές διαφορές είναι πιο περιορισμένες: η καταγεγραμμένη χρήση στην Αττική ήταν 38,8% το 2024 και 69,8% το 2026. Στην πιο πρόσφατη έρευνα του 2026, η οποία περιλαμβάνει πιο συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, η Βόρεια Ελλάδα βρίσκεται στο 63,9%, η Κεντρική Ελλάδα στο 59,2% και τα Νησιά Αιγαίου και η Κρήτη στο 66,1%. Η χρήση της ΤΝ δεν αποτελεί, επομένως, αποκλειστικά αθηνοκεντρικό φαινόμενο. Παράλληλα, τα εισοδηματικά κριτήρια είναι σαφώς πιο εμφανή το 2026 απ' ό,τι το 2024: το 2026 η δηλωμένη χρήση αυξάνεται διαδοχικά ανά εισοδηματική κατηγορία νοικοκυριού, από 55,2% για εισόδημα κάτω των 1.000 ευρώ έως 85,1% για εισόδημα άνω των 3.000 ευρώ, ενώ τα στοιχεία του 2024 είναι πιο ανομοιόμορφα.

Τα δεδομένα της Eurostat είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικά σε αυτό το σημείο (Πίνακας 2). Χρησιμοποιώντας τον στενότερο ορισμό της χρήσης Παραγωγικής ΤΝ κατά τους τελευταίους τρεις μήνες, η Eurostat καταγράφει για το 2025 ποσοστό χρήσης 44,1% στην Ελλάδα, έναντι 32,7% στην ΕΕ-27. Αυτό αντανακλά τον σημαντικό βαθμό διάχυσης της νέας τεχνολογίας στην ελληνική κοινωνία. Συνεπάγεται όμως η υιοθέτηση και αύξηση της παραγωγικότητας; Η Ελλάδα ξεχωρίζει κυρίως στην ιδιωτική χρήση, με 40,9% έναντι 25,5% στην ΕΕ, ενώ στην επαγγελματική χρήση βρίσκεται σχεδόν στον μέσο όρο, με 16,1% έναντι 15,4%. Στην τυπική εκπαίδευση βρίσκεται λίγο υψηλότερα, με 11,2% έναντι 9,3%, ενώ το προβάδισμα της Ελλάδας έναντι του μέσου όρου της ΕΕ συγκεντρώνεται κυρίως στην ιδιωτική χρήση.

Πίνακας 2. Χρήση εργαλείων Παραγωγικής ΤΝ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, 2025

Δείκτης	ΕΕ-27	Ελλάδα	Διαφορά Ελλάδας–ΕΕ
Χρήση Παραγωγικής ΤΝ, σύνολο ατόμων	32,7%	44,1%	+11,4%
Ιδιωτική χρήση Παραγωγικής ΤΝ	25,5%	40,9%	+15,4%
Επαγγελματική χρήση Παραγωγικής ΤΝ	15,4%	16,1%	**+0,7%**
Χρήση για τυπική εκπαίδευση	**9,3%**	11,2%	**+1,9%**
Χρήση Παραγωγικής ΤΝ, ηλικίες 16–24	63,8%	83,5%	+19,7%
Ιδιωτική χρήση, ηλικίες 16–24	**45,1%**	77,2%	+32,1%
Επαγγελματική χρήση, ηλικίες 16–24	16,3%	8,6%	-7,7%
Εκπαιδευτική χρήση, ηλικίες 16–24	41,0%	53,7%	+12,7%
Χρήση ΤΝ από επιχειρήσεις			
Επιχειρήσεις με 10+ εργαζομένους που χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία τεχνολογία ΤΝ	20,0%	8,9%	**−11,1%**
Μικρές επιχειρήσεις, 10–49 εργαζόμενοι	17,0%	7,3%	**−9,7%**
Μεσαίες επιχειρήσεις, 50–249 εργαζόμενοι	30,4%	15,2%	**−15,2%**
Μεγάλες επιχειρήσεις, 250+ εργαζόμενοι	55,0%	37,6%	**−17,4%**

Πηγή: Eurostat (2025a· 2025b). Μονάδα μέτρησης: ποσοστό ατόμων που χρησιμοποίησαν εργαλεία Παραγωγικής ΤΝ κατά τους τελευταίους τρεις μήνες. Σημείωση: Οι διαφορές εκφράζονται σε ποσοστιαίες μονάδες. Οι δείκτες για τα άτομα και τις επιχειρήσεις αφορούν διαφορετικούς πληθυσμούς και πρέπει να εξετάζονται χωριστά.

Παρότι ο μέσος όρος της ΕΕ μπορεί να λειτουργήσει ως χρήσιμο σημείο σύγκρισης, δεν αποτυπώνει πάντοτε τη σημαντική διαφοροποίηση που προκύπτει αν λάβουμε υπόψη ότι η Ελλάδα είναι χώρα του Νότου, επλήγη από την οικονομική κρίση και διαθέτει οικονομία οργανωμένη γύρω από τον τουρισμό και τις υπηρεσίες, με ασθενές εμπορικό ισοζύγιο (Amable, 2003; Farkas, 2016). Κατά συνέπεια, στον ευρωπαϊκό μέσο όρο συγκρίνεται με βιομηχανικές οικονομίες όπως η Γερμανία και με οικονομίες που διαθέτουν ιστορικά μεγαλύτερες επενδύσεις στην έρευνα, την ανάπτυξη και την τεχνολογία, όπως η Ολλανδία και οι σκανδιναβικές χώρες (OECD, 2024; European Commission, 2025). Γι’ αυτό ο Πίνακας 3 είναι χρήσιμος για μια πιο εστιασμένη σύγκριση της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Κύπρου, της Μάλτας και της Πορτογαλίας, οι οποίες αποτελούν ένα επιλεγμένο αλλά σε καμία περίπτωση εξαντλητικό σύνολο χωρών. Είναι σαφές ότι η Ελλάδα, η Κύπρος και η Μάλτα εμφανίζουν σχετικά υψηλά επίπεδα συνολικής χρήσης, ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία υπερβαίνουν επίσης τον μέσο όρο της ΕΕ-27 και η Ιταλία παραμένει κάτω από αυτόν. Ωστόσο, και οι έξι χώρες εμφανίζουν έντονες διαφοροποιήσεις ανάλογα με την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο. Τα πρότυπα αυτά,

βεβαίως, δεν αρκούν από μόνα τους για να εξηγήσουν τα βαθύτερα αίτια, είτε αυτά εντοπίζονται στην οικονομική δομή είτε στην ευρύτερη κοινωνικο-πολιτική κουλτούρα.

Πίνακας 3. Χρήση εργαλείων Παραγωγικής ΤΝ σε επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ στη Νότια Ευρώπη, ανά ηλικία και εκπαίδευση, 2025

Χώρα	Σύνολο ατόμων	Ηλικίες 16–24	Ηλικίες 65–74	Ηλικίες 25–64, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο	Ηλικίες 25–64, υψηλό μορφωτικό επίπεδο
ΕΕ-27	32,7%	63,8%	6,5%	13,3%	51,6%
Ελλάδα	44,1%	83,5%	10,6%	19,2%	68,8%
Ισπανία	37,9%	75,6%	7,3%	15,3%	52,0%
Ιταλία	19,9%	47,2%	4,6%	5,9%	36,4%
Κύπρος	44,2%	76,5%	9,3%	9,3%	66,4%
Μάλτα	46,5%	76,4%	9,8%	14,0%	72,5%
Πορτογαλία	38,7%	76,5%	5,8%	11,9%	66,1%

Πηγή: Eurostat (2025a). Τα ποσοστά αφορούν άτομα που χρησιμοποίησαν εργαλεία Παραγωγικής ΤΝ κατά τους προηγούμενους τρεις μήνες. Οι έξι χώρες χρησιμοποιούνται εδώ ως εστιασμένη, μη εξαντλητική σύγκριση της Νότιας Ευρώπης.

Περνώντας στον Πίνακα 4, η διάχυση της ΤΝ στη Νότια Ευρώπη διαφέρει όχι μόνο ως προς την ένταση αλλά και ως προς τη φύση της χρήσης. Η Ελλάδα αποτελεί το σαφέστερο παράδειγμα ανισοβαρούς διάχυσης: η ιδιωτική χρήση φτάνει το 40,9%, έναντι 25,5% στην ΕΕ-27, και είναι η δεύτερη υψηλότερη μεταξύ των επιλεγμένων χωρών μετά την Κύπρο. Αντίθετα, η επαγγελματική χρήση βρίσκεται στο 16,1%, σχεδόν στο επίπεδο της ΕΕ (15,4%) και χαμηλότερα από τη Μάλτα, την Κύπρο, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Η μεγαλύτερη ελληνική αδυναμία εντοπίζεται στις επιχειρήσεις, όπου μόλις το 8,9% των επιχειρήσεων με τουλάχιστον δέκα εργαζομένους χρησιμοποιεί κάποια τεχνολογία ΤΝ, έναντι 20% στην ΕΕ-27. Το ποσοστό αυτό είναι το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών που εξετάζονται και η απόσταση μεταξύ ιδιωτικής χρήσης και επιχειρηματικής υιοθέτησης αποτελεί σαφή ένδειξη μιας ευρύτερης ανισορροπίας: η κοινωνία υιοθετεί την ΤΝ ταχύτερα απ’ όσο η οικονομία μπορεί να την ενσωματώσει ουσιαστικά. Αντίθετα, η Μάλτα παρουσιάζει την πιο ισορροπημένη εικόνα μεταξύ των νοτιο-ευρωπαϊκών

χωρών, με υψηλά επίπεδα ιδιωτικής, επαγγελματικής, εκπαιδευτικής και επιχειρηματικής χρήσης, ενώ η Ισπανία συνδυάζει μέτρια ιδιωτική χρήση με μεγαλύτερη ενσωμάτωση στην εκπαίδευση και στα επαγγελματικά περιβάλλοντα. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα φαίνεται να αντιμετωπίζει δυσκολίες παραγωγικής και θεσμικής απορρόφησης.

Πίνακας 4. Ιδιωτική, επαγγελματική και εκπαιδευτική χρήση Παραγωγικής ΤΝ και υιοθέτηση ΤΝ από επιχειρήσεις, 2025

Χώρα	Ιδιωτική χρήση	Επαγγελματική χρήση	Τυπική εκπαίδευση	Επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία τεχνολογία ΤΝ
ΕΕ-27	25,5%	15,4%	9,3%	20,0%
Ελλάδα	40,9%	16,1%	11,2%	8,9%
Ισπανία	30,2%	17,9%	16,3%	20,3%
Ιταλία	12,8%	8,0%	6,4%	16,4%
Κύπρος	43,3%	22,7%	14,5%	9,3%
Μάλτα	37,2%	29,5%	20,2%	21,5%
Πορτογαλία	33,2%	19,9%	14,5%	11,5%

Πηγή: Eurostat (2025a· 2025b). Οι τρεις πρώτοι δείκτες είναι ποσοστά ατόμων· ο τελευταίος δείκτης είναι το ποσοστό επιχειρήσεων με τουλάχιστον 10 εργαζομένους που χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία τεχνολογία ΤΝ.

Παρότι η σύγκριση στο πλαίσιο της Νότιας Ευρώπης αναδεικνύει κοινές εσωτερικές διαιρέσεις αλλά και ετερογενή εθνικά υποδείγματα, η Ελλάδα πρέπει να ιδωθεί πρωτίστως ως χαρακτηριστική μελέτη περίπτωσης του χάσματος μεταξύ ιδιωτικής χρήσης και επιχειρηματικής υιοθέτησης και όχι ως αντιπροσωπευτικό πρότυπο ολόκληρης της περιφέρειας. Αυτό προσφέρει μια γέφυρα για την κατανόηση των πρακτικών και των στάσεων των πολιτών, χωρίς να προϋποτίθεται ότι η εξοικείωση με την τεχνολογία είναι ο μόνος παράγοντας που τις διαμορφώνει. Υπό αυτό το πρίσμα, αξίζει να σημειωθεί ότι η χρήση της ΤΝ επεκτείνεται στα πεδία της πληροφόρησης και της ενημέρωσης, της μάθησης και της εκπαίδευσης και της εργασίας (Πίνακας 5), ενώ οι θετικές προσδοκίες συνυπάρχουν με ανησυχίες για τα προσωπικά δεδομένα, τους δημοκρατικούς θεσμούς, τη δικαιοσύνη και την κριτική σκέψη. Μεταξύ των χρηστών, το 64,8% τη χρησιμοποιεί για πληροφόρηση και ενημέρωση, το 64,1% για μάθηση και εκπαίδευση, το 52% για εργασία, το 45,7% για

τεχνική υποστήριξη και επισκευές και το 37% για ψυχαγωγία, ενώ θετικές αντιλήψεις καταγράφονται επίσης σε πεδία που σχετίζονται με την προσωπική φροντίδα και την υγεία.

Πίνακας 5. Επιλεγμένα ευρήματα για τη χρήση, τις στάσεις και τη διακυβέρνηση της ΤΝ στην Ελλάδα, 2024 και 2026

Διάσταση	Έρευνα Eteron (2024)	Έρευνα διαΝΕΟσις (2026)
ChatGPT / Μεγάλα γλωσσικά μοντέλα	Το 59,3% θεωρεί χρήσιμα τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, όπως το ChatGPT, για να διευκολύνουν την καθημερινή ζωή.	Μεταξύ των χρηστών ΤΝ, το 75,4% αναφέρει ότι χρησιμοποιεί το ChatGPT πολύ ή αρκετά συχνά.
Πληροφόρηση/ ενημέρωση/γνώση	Το 60,3% χρησιμοποιεί ή θα χρησιμοποιούσε ΤΝ για αναζήτηση πληροφοριών. Ακολουθούν η μετάφραση κειμένων με 35,9%, η ψυχαγωγία και οι συνομιλίες με 25,1% και η δημιουργία περιεχομένου με 24,2%.	Το 58,2% αξιολογεί θετικά ή μάλλον θετικά την επίδραση της ΤΝ στην πληροφόρηση και την ενημέρωση, ενώ για την εκπαίδευση το αντίστοιχο ποσοστό είναι 64,7%.
Συναισθήματα	Το 34,9% δήλωσε πολύ ή κάπως αισιόδοξο, ενώ το 37,1% πολύ ή κάπως απαισιόδοξο. Τέλος, το 23,7% εμφανίστηκε ουδέτερο ως προς τον κοινωνικό αντίκτυπο της ΤΝ.	Τα κυρίαρχα συναισθήματα είναι το ενδιαφέρον με 54,8% και η επιφυλακτικότητα ή καχυποψία με 45,8%. Η αισιοδοξία βρίσκεται περίπου στο 15%, ενώ ο φόβος φτάνει το 12%.
Περιορισμοί και κανονιστικό πλαίσιο	Για ασφαλέστερη χρήση της ΤΝ, οι πρώτες επιλογές των ερωτηθέντων ήταν η διασφάλιση διαφάνειας με 41,7%, η προστασία προσωπικών δεδομένων με 40,9%, η αυστηρή νομοθεσία με 39,8% και η προστασία μέσω ανεξάρτητων φορέων με 33,7%.	Μεταξύ όσων γνωρίζουν την ΤΝ, το 90,3% τάσσεται υπέρ περιορισμών στη χρήση της, ενώ το 8,9% τάσσεται υπέρ της ανεξέλεγκτης χρήσης.
Ανθρώπινος έλεγχος	Το 31,3% θεωρεί σημαντική τη δυνατότητα προσφυγής σε άνθρωπο για επανεξέταση αποφάσεων ΤΝ.	Μεταξύ όσων γνωρίζουν την ΤΝ, το 87,3% προτιμά να επικοινωνεί με άνθρωπο στις καταστάσεις παροχής υπηρεσιών που περιγράφονται στην ερώτηση, ενώ το 12,7% προτιμά την ΤΝ.
Κίνδυνοι για το δημόσιο συμφέρον	Υπερβολική εξάρτηση από την τεχνολογία: 61,6%· έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας: 60,9%· απώλεια θέσεων εργασίας: 53,2%· παραβίαση της ιδιωτικότητας: 53,8%.	Η θετική επίδραση της ΤΝ αξιολογείται χαμηλά όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα (25,6%), τις θέσεις εργασίας (28,3%) και τη δημοκρατία (38,3%). Αντίθετα, αξιολογείται υψηλά στις επιστήμες (84,9%) και στις επιχειρήσεις (80,8%).
Εργασία / Παραγωγικότητα	Το 2024, το 53,2% αναγνώρισε την απώλεια θέσεων εργασίας ως βασικό κίνδυνο. Ως προς την ενσωμάτωση στους χώρους εργασίας, το 30,2% τάχθηκε υπέρ της επιτάχυνσης, το 39,4% ούτε υπέρ επιτάχυνσης ούτε επιβράδυνσης και το 18,4% υπέρ της επιβράδυνσης.	Μεταξύ όσων γνωρίζουν την ΤΝ, το 66,9% αναμένει θετική ή μάλλον θετική επίδραση στην παραγωγικότητα της εργασίας, ενώ το 70,3% αναμένει αρνητική ή μάλλον αρνητική επίδραση στις θέσεις εργασίας.

Σημείωση: Οι δύο έρευνες χρησιμοποιούν διαφορετικές ερωτήσεις και διαφορετικές βάσεις ερωτηθέντων. Ο πίνακας εντοπίζει επαναλαμβανόμενες τις θεματικές και ευρύτερες τάσεις, αλλά δεν πρέπει να διαβάζεται ως αριθμητική μεταβολή κοινών ερωτήσεων.

Η έρευνα του 2026 δείχνει επίσης ότι το ChatGPT αποτελεί το κυρίαρχο εργαλείο μεταξύ των χρηστών, ενώ ακολουθούν, σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα, το Google AI Overview και το Gemini, ενώ εργαλεία όπως το Copilot, το DeepSeek, το Grok και το Perplexity εμφανίζουν πιο περιορισμένη χρήση. Η ελληνική εμπειρία της ΤΝ είναι, επομένως, ακόμη έντονα συγκεντρωμένη γύρω από λίγες αναγνωρίσιμες μεγάλες πλατφόρμες, διαμορφώνοντας αρνητικές συνθήκες για την επίτευξη ψηφιακής αυτονομίας (ή κυριαρχίας). Την ίδια ώρα η μαζικότητα στην χρήση δεν συνεπάγεται άκριτης εμπιστοσύνης, αφού από τους χρήστες της έρευνας του 2026, μόνο το 5,4% δηλώνει ότι εμπιστεύεται απόλυτα την ΤΝ και τα αποτελέσματά της, ενώ το 64,4% δηλώνει ότι την εμπιστεύεται αρκετά, το 27,8% λίγο και το 2,4% καθόλου. Συνεπώς, οι πολίτες χρησιμοποιούν την ΤΝ επειδή τη βρίσκουν χρήσιμη, αλλά αναγνωρίζουν τα όριά της. Όταν δεν είναι βέβαιοι για μια απάντηση, το 86,7% των χρηστών δηλώνει ότι κάνει περαιτέρω ενέργειες. Από αυτούς, το 83,7% διασταυρώνει την απάντηση με άλλες διαδικτυακές πηγές, το 35,4% ζητά ανθρώπινη επιβεβαίωση και το 33,6% ζητά από το ίδιο το σύστημα περισσότερη τεκμηρίωση.

2.2. Τι παραμένει ίδιο: μια αμφίθυμη στάση που επιμένει

Η αμφιθυμία απέναντι στην ΤΝ παραμένει σταθερό χαρακτηριστικό και στις δύο έρευνες, με εκείνη του 2024 να εμφανίζει τους ερωτώμενους ελαφρώς πιο απαισιόδοξους παρά αισιόδοξους για τον κοινωνικό αντίκτυπο της ΤΝ (34,9% αισιόδοξοι, 37,1% απαισιόδοξοι και 23,7% ουδέτεροι). Το 2026, όπου δεν μετράται συνολικά η αισιοδοξία ή απαισιοδοξία για τον κοινωνικό αντίκτυπο, αλλά καταγράφονται συναισθήματα, κυριαρχεί το ενδιαφέρον με 54,8%, και ακολουθεί η επιφυλακτικότητα/καχυποψία, με 45,8%. Η αισιοδοξία βρίσκεται στο 15%, ο φόβος στο 12%, η εμπιστοσύνη στο 11,8%, το άγχος στο 7,3% και η απαισιοδοξία στο 6,4%.

Η αλλαγή στη γλώσσα των απαντήσεων είναι εξίσου σημαντική με την αλλαγή στα ποσοστά. Το 2024, το κεντρικό ερώτημα ήταν ακόμη αν η ΤΝ θα είναι καλή ή κακή για το μέλλον της κοινωνίας, ενώ το 2026, καταγράφεται ένα πιο ευρύ ρεπερτόριο συναισθημάτων. Ωστόσο, κοινή συνισταμένη των δύο ερευνών είναι ότι οι πολίτες δεν απορρίπτουν την τεχνολογία, ούτε όμως αναπτύσσουν μια σχέση εξάρτησης ή ουτοπικής θέασής της. Αντιθέτως, τη βρίσκουν χρήσιμη σε συγκεκριμένα πεδία. Σήμερα λοιπόν, οι πολίτες προβλέπουν θετική επίδραση της ΤΝ στις επιστήμες, στη λειτουργία των επιχειρήσεων, στον δημόσιο τομέα και τη γραφειοκρατία, στην παραγωγικότητα της εργασίας, στην εκπαίδευση και στην προστασία του περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, βλέπουν αρνητικά ή μάλλον αρνητικά την επίδρασή της στην προστασία προσωπικών δεδομένων, στις θέσεις εργασίας, στην εύρεση ερωτικού συντρόφου και στη δημοκρατία (dia-NEOsis, 2026).

2.3 Κοινωνικές τομές: από το ψηφιακό χάσμα στο χάσμα εμπειρίας

Όπως διαπιστώθηκε και παραπάνω στον Πίνακα 1 η χρήση συστημάτων ΤΝ/LLMs ήταν σημαντικά υψηλότερη στους άνδρες από ό,τι στις γυναίκες, στους νεότερους από ό,τι στους μεγαλύτερους, και στους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από ό,τι στους αποφοίτους δευτεροβάθμιας. Η τάση αυτή έχει δύο αναγνώσεις. Η πρώτη είναι ότι τα γνωστά ψηφιακά χάσματα αναπαράγονται: φύλο, ηλικία, μόρφωση, εισόδημα και θέση στην αγορά εργασίας επηρεάζουν τη σχέση με την ΤΝ. Η δεύτερη, είναι ότι το χάσμα δεν αφορά πλέον μόνο την πρόσβαση ή τη γνώση, αλλά και την εμπειρία, καθώς η έρευνα της διαΝΕΟσις καταγράφει πως οι χρήστες εμφανίζουν πολύ υψηλότερο ενδιαφέρον και μεγαλύτερη δεκτικότητα, ενώ οι μη χρήστες εκφράζουν πολύ εντονότερη επιφυλακτικότητα, φόβο, άγχος και απαισιοδοξία. Αυτό δεν σημαίνει ότι η χρήση εξαφανίζει de facto τους φόβους, αλλά ότι η επαφή με την τεχνολογία μετατρέπει τον αφηρημένο φόβο σε μια ολιστική αξιολόγηση.

Εξάλλου, οι λόγοι αποχής από την χρήση εργαλείων ΤΝ δεν αποτυπώνει αδράνεια, αλλά συνοδεύεται με αξιακή επιφυλακτικότητα, έλλειψη δεξιοτήτων, δυσπιστία προς τις πλατφόρμες και ανησυχία για την προστασία των δικαιωμάτων των χρηστών. Το 48,6% όσων δεν έχουν χρησιμοποιήσει ΤΝ, αλλά τη γνωρίζουν, δηλώνει ότι θέλει να παραμείνει «ανθρώπινο», το 25,8% δεν βλέπει προσωπικό όφελος, το 25,3% επικαλείται έλλειψη τεχνολογικών γνώσεων, το 24,1% δεν εμπιστεύεται τις πλατφόρμες, το 20,8% φοβάται περιορισμό δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης, και το 20,4% ανησυχεί για τα προσωπικά δεδομένα (diaNEOsis, 2026). Αυτές οι απαντήσεις δεν πρέπει να απορριφθούν ως ανορθολογική τεχνοφοβία. Συνδυάζουν αξιακή επιφύλαξη, έλλειψη δεξιοτήτων, δυσπιστία προς τις πλατφόρμες και ανησυχία για δικαιώματα. Η πολιτική απάντηση, επομένως, δεν μπορεί να είναι απλώς καμπάνιες ενημέρωσης, αλλά χρειάζεται εκπαίδευση, πρακτική υποστήριξη, θεσμικά εχέγγυα και σαφές πλαίσιο λειτουργίας των εφαρμογών ΤΝ.

Πίνακας 6. Γιατί οι πολίτες δεν χρησιμοποιούν εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης (2026)

Είπατε ότι δεν έχετε χρησιμοποιήσει καθόλου εφαρμογές/εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης (AI). Γιατί; (Έως 3 επιλογές)	
Δεν βρίσκω κανένα προσωπικό όφελος	25.8%
Ανησυχώ για τα προσωπικά μου δεδομένα	20.4%
Δεν την εμπιστεύομαι στις απαντήσεις	18.6%
Δεν έχω τεχνολογικές γνώσεις/ικανότητες	25.3%
Για ηθικούς λόγους	7.9%
Δεν έχω πρόσβαση στο Διαδίκτυο	1.4%
Θα μου δημιουργήσει εξάρτηση	8.8%
Θα μου περιορίσει τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη	20.8%
Δεν εμπιστεύομαι τις πλατφόρμες Τεχνητής Νοημοσύνης (AI)	24.1%
Θέλω να παραμείνω «ανθρώπινος»	48.6%
Δεν ξέρω τι είναι/Δεν την καταλαβαίνω	8.2%
Άλλο (αυθ.)	3%
ΔΑ (αυθ.)	2.9%

Σημείωση: Τα ποσοστά αφορούν μη χρήστες που γνώριζαν την ΤΝ, περίπου το 30% του συνολικού δείγματος. Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν έως τρεις απαντήσεις, επομένως τα ποσοστά δεν αθροίζουν στο 100%.

Η έμφυλη διάσταση χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, καθώς το 2026, οι γυναίκες χρησιμοποιούν λιγότερο την ΤΝ, εκφράζουν λιγότερο ενδιαφέρον και αισιοδοξία, και εμφανίζουν υψηλότερο φόβο από τους άνδρες. Όπως σημειώνει ο Βογιατζής, αυτό δεν πρέπει να θεωρηθεί μια απλή έλλειψη εξοικείωσης, αλλά ως φόβος που συνδέεται με πραγματικούς κινδύνους όπως η αλγοριθμική μεροληψία, η αναπαραγωγή στερεοτύπων, οι έμφυλες διακρίσεις στην εργασία, τα deep-fakes και οι χρήσεις που πλήττουν δυσανάλογα γυναίκες και παιδιά (Vogiatzis, 2026).

2.4. Ευρεία υποστήριξη για ρύθμιση και διαφορετικά επίπεδα εμπιστοσύνης

Η σαφής τάση που αναδύεται από το 2024 έως το 2026 είναι το σταθερό αίτημα για την υιοθέτηση ενός σαφούς κανονιστικού παλισίου για την ΤΝ. Το 2024, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ανέφεραν ως κυριότερους παράγοντες για ασφαλέστερη χρήση της ΤΝ τη διαφάνεια, τις σαφείς εξηγήσεις για τον τρόπο λειτουργίας των εφαρμογών και την προστασία των προσωπικών δεδομένων, πριν από την αυστηρή νομοθεσία. Η ευθύνη για τη διασφάλιση της ασφάλειας και τη ρύθμιση κατανεμόταν σε πολλούς φορείς, όπως οι εταιρείες, το κράτος, οι ευρωπαϊκοί θεσμοί και οι εθνικές και διεθνείς ανεξάρτητες αρχές, χωρίς κανένας οργανισμός να αναδεικνύεται σαφώς ως ο κυρίαρχος. Αυτό δείχνει ότι δεν υπήρχε συμφωνία για το ποιος φορέας θα έπρεπε να έχει την κύρια ευθύνη. Το 2026, η υποστήριξη για την επιβολή περιορισμών στη χρήση της ΤΝ είναι ευρεία και πολύ σαφέστερη, ενώ από όσους γνωρίζουν την ΤΝ, το 90,3% θεωρεί ότι πρέπει να επιβληθούν περιορισμοί, ενώ μόλις το 8,9% υποστηρίζει την χρήση χωρίς περιορισμούς. Αυτή η ευρεία υποστήριξη για την εισαγωγή κανόνων παρατηρείται τόσο μεταξύ των χρηστών όσο και μεταξύ των μη χρηστών.

Παρότι η υποστήριξη για ένα κανονιστικό πλαίσιο παραμένει ισχυρή, σημαντική διάσταση αποτελεί και η εμπιστοσύνη προς τους φορείς που αναμένεται να παρέχουν ενημέρωση για την ΤΝ. Τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα συγκεντρώνουν την υψηλότερη εμπιστοσύνη, με το 74,4% των ερωτηθέντων να δηλώνει απόλυτη ή αρκετή εμπιστοσύνη. Ακολουθούν η οικογένεια και οι φίλοι (55,4%), οι εταιρείες τεχνολογίας (48,5%), η διαΝΕΟσις ως ερευνητικός οργανισμός (41,6%) και τα ίδια τα συστήματα ΤΝ (41,1%). Χαμηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης καταγράφονται για τις ανεξάρτητες αρχές, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους διεθνείς οργανισμούς, τους εργοδότες, τα κυβερνητικά υπουργεία και τα μέσα ενημέρωσης, με τα τελευταία να συγκεντρώνουν ιδιαίτερα χαμηλή εμπιστοσύνη. Παρότι η ερώτηση της έρευνας αφορά την εμπιστοσύνη σε πηγές ενημέρωσης και όχι τη ρυθμιστική αρμοδιότητα, τα αποτελέσματα αναδεικνύουν έναν δυνητικό

ρόλο δημόσιας εκπαίδευσης για τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα κατά την εφαρμογή της Πράξης της ΕΕ για την ΤΝ στην Ελλάδα.

Η έρευνα του 2026 δείχνει ότι το 87,3% των ερωτηθέντων θα προτιμούσε να αλληλεπιδρά με άνθρωπο αντί να χρησιμοποιεί πρόγραμμα ΤΝ σε πεδία όπως οι τραπεζικές υπηρεσίες, η υγεία ή οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Σύμφωνα με την έρευνα του Eteron το 2024, το 31,3% των συμμετεχόντων θεωρούσε σημαντική τη δυνατότητα προσφυγής σε άνθρωπο κατά αποφάσεων ΤΝ. Επειδή οι δύο ερωτήσεις αφορούν διαφορετικές πτυχές της ανθρώπινης συμμετοχής, δεν πρέπει να ερμηνεύονται ως ένδειξη αριθμητικής τάσης.

2.5. Η εργασία, η δημοκρατία και τα δικαιώματα ως πεδία υψηλού κινδύνου

Η ανησυχία για το μέλλον της εργασίας, τα προσωπικά δεδομένα, τη λογοδοσία και τη δημοκρατία παραμένει ένα διαχρονικό φαινόμενο. Το 2024, οι κυριότεροι κίνδυνοι από τη χρήση της ΤΝ ήταν η υπερβολική εξάρτηση από την τεχνολογία (61,6%), η έλλειψη λογοδοσίας και διαφάνειας στις αποφάσεις (60,9%), η απώλεια θέσεων εργασίας (53,2%) και η παραβίαση της ιδιωτικότητας (53,8%). Το 2026, το 79,3% των χρηστών ΤΝ συμφωνούσε ή έτεινε να συμφωνεί ότι η ΤΝ βελτιώνει την αποδοτικότητά του στην εργασία, ενώ σε ξεχωριστές ερωτήσεις προς όσους γνώριζαν την ΤΝ, το 66,9% ανέμενε θετικό ή μάλλον θετικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα της εργασίας, ενώ το 70,3% ανέμενε αρνητικό ή μάλλον αρνητικό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση. Με άλλα λόγια, οι ερωτηθέντες προσδοκούν δυνητικά οφέλη αποδοτικότητας και παραγωγικότητας, ενώ ταυτόχρονα βλέπουν ενδεχόμενους κινδύνους για την απασχόληση.

Αυτή η διττή στάση είναι αναμενόμενη, καθώς οι πολίτες δεν χρειάζονται τεχνική εξειδίκευση για να αναγνωρίσουν ότι μια τεχνολογία μπορεί ταυτόχρονα να αυξάνει την παραγωγικότητα και να μεταβάλλει την αγορά εργασίας. Φυσικά, πρέπει να σημειωθεί ότι η πρόκληση δεν είναι αν η τεχνητή νοημοσύνη θα εξαλείψει θέσεις εργασίας, αλλά ποιοι εργαζόμενοι θα ωφεληθούν, ποιοι θα αντικατασταθούν, ποιοι θα χρειαστούν επανεκπαίδευση και ποιοι ενδέχεται να αποκλειστούν από τα αναδυόμενα παραγωγικά δίκτυα. Σε αυτό το σημείο, το παλαιότερο ερώτημα του 2024 σχετικά με την επιτάχυνση ή την επιβράδυνση της ενσωμάτωσης στους χώρους εργασίας αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Τότε, η μεγαλύτερη ομάδα δεν ζητούσε ούτε επιτάχυνση ούτε επιβράδυνση, ενώ όσοι επιθυμούσαν επιτάχυνση ήταν περισσότεροι από όσους επιθυμούσαν επιβράδυνση. Πρόκειται για μια ερώτηση που θα άξιζε να διερευνηθεί εκ νέου.

Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω, είναι ιδιαίτερα χρήσιμο το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 554, το οποίο πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2024, καθώς αποτυπώνει την ευαισθησία των Ελλήνων ως προς την προστασία της απασχόλησης. Σε ό,τι αφορά τον γενικό αντίκτυπο των πρόσφατων ψηφιακών τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης, η Ελλάδα βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο των υπόλοιπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, το 64% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα αναφέρει θετικό αντίκτυπο στην οικονομία, έναντι 62% στην ΕΕ. Παράλληλα, το 59% των Ελλήνων αναφέρει θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία, έναντι 56% του μέσου όρου της ΕΕ, και το 63% αναφέρει θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής, έναντι 62% στην ΕΕ. Ωστόσο, σημαντική απόκλιση εμφανίζεται όταν η προσοχή στρέφεται στον χώρο εργασίας και στις εσωτερικές σχέσεις ισχύος.

Υπό αυτό το πρίσμα, οι Έλληνες είναι πιο επιφυλακτικοί από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς μόνο το 48% είχε θετική αντίληψη για τη χρήση ρομπότ και ΤΝ στην απασχόληση, έναντι 62% στην ΕΕ. Παράλληλα, το 80% στην Ελλάδα συμφωνούσε ότι, εξαιτίας των ρομπότ και της ΤΝ, θα χαθούν περισσότερες θέσεις εργασίας από όσες θα δημιουργηθούν, έναντι 66% στην ΕΕ, ενώ η άποψη ότι τα ρομπότ και η ΤΝ «κλέβουν» θέσεις εργασίας έφτανε το 79% στην Ελλάδα και το 66% στην ΕΕ. Η σύγκριση αυτή σκιαγραφεί για την Ελλάδα ένα προφίλ έντονης ανησυχίας και αισθήματος ανασφάλειας.

Πίνακας 7. Στάσεις απέναντι στα ρομπότ, την ΤΝ και τις χρήσεις ψηφιακών τεχνολογιών στον χώρο εργασίας στην Ελλάδα και την ΕΕ, 2024

Δείκτης	ΕΕ-27	Ελλάδα	Διαφορά Ελλάδας-ΕΕ
Θετική αντίληψη για τον αντίκτυπο των πρόσφατων ψηφιακών τεχνολογιών -συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ- στην οικονομία	**62,0%**	**64,0%**	**+2%**
Θετική αντίληψη για τον αντίκτυπο των πρόσφατων ψηφιακών τεχνολογιών -συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ- στην κοινωνία	**56,0%**	**59,0%**	**+3%**
Θετική αντίληψη για τον αντίκτυπο των πρόσφατων ψηφιακών τεχνολογιών -συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ- στην ποιότητα ζωής	**62,0%**	**63,0%**	**+1%**
Θετική αντίληψη για χρήση ρομπότ/AI στην απασχόληση/εργασία	**62,0%**	48,0%	-14%
Αρνητική αντίληψη για χρήση ρομπότ/AI στην απασχόληση/εργασία	32,0%	**46,0%**	+14%
Συμφωνούν ότι θα χαθούν περισσότερες δουλειές από όσες θα δημιουργηθούν	66,0%	**80,0%**	+14%
Συμφωνούν ότι ρομπότ/AI είναι καλό πράγμα για την κοινωνία	**63,0%**	55,0%	-8%
Συμφωνούν ότι η AI απαιτεί προσεκτική διαχείριση	84,0%	**91,0%**	+7%
Συμφωνούν ότι ρομπότ/AI κλέβουν δουλειές	66,0%	**79,0%**	+13%
Αρνητική στάση για επεξεργασία/αποθήκευση προσωπικών δεδομένων εργαζομένων	49,0%	**62,0%**	+13%
Αρνητική στάση για παρακολούθηση εργαζομένων	63,0%	**74,0%**	+11%
Αρνητική στάση για απολύσεις μέσω συστημάτων ΤΝ	78,0%	**87,0%**	+9%

Πηγή: Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 554, έρευνα πεδίου 25 Απριλίου–22 Μαΐου 2024. Τα στοιχεία αφορούν όλους τους ερωτηθέντες ηλικίας 15 ετών και άνω, συμπεριλαμβανομένων όσων βρίσκονται εκτός απασχόλησης. Οι τρεις τελευταίοι δείκτες αφορούν ψηφιακές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ.

Μεταξύ των ερωτηθέντων που γνωρίζουν την Τεχνητή Νοημοσύνη, το 33,9% αξιολογεί τον αναμενόμενο αντίκτυπό της στην προστασία της ιδιωτικότητας ως μάλλον αρνητικό και το 37,6% ως αρνητικό. Συνεπώς, περίπου το 71,5% διατυπώνει αρνητική ή μάλλον αρνητική άποψη, ενώ μόλις το 25,6% κλίνει προς θετική αξιολόγηση. Ίσως το σημαντικότερο εύρημα είναι ότι αυτές οι ανησυχίες συνυπάρχουν με

ευρεία υποστήριξη για την επιβολή περιορισμών και ότι η παρατήρηση αυτή είναι ένα γενικευμένο φαινόμενο: οι γυναίκες, οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες και οι μη χρήστες εκφράζουν μεγαλύτερη ανησυχία, αλλά ακόμη και οι χρήστες διατηρούν σαφώς αρνητική αξιολόγηση.

Επιπλέον, η δημοκρατία και η δικαιοσύνη αποτελούν επίσης πεδία στα οποία οι αναμενόμενες επιπτώσεις κρίνονται οριακές ή αρνητικές. Στην έρευνα της διαΝΕΟσις (2026), οι πολίτες θεωρούν εξαιρετικά θετική την επίδραση της ΤΝ στις επιστήμες και στις επιχειρήσεις, αλλά εμφανίζονται πολύ πιο επιφυλακτικοί ή αρνητικοί ως προς τη σχέση της με τη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη. Το ίδιο πρότυπο παρατηρείται στις αποφάσεις υψηλού διακυβεύματος και συνεπώς ρίσκου. Μεταξύ των χρηστών ΤΝ το 2026, υπάρχει σχετικά υψηλή προθυμία χρήσης της τεχνολογίας για τη βαθμολόγηση σχολικών ή πανεπιστημιακών εργασιών, την ψυχαγωγία, τη λήψη διατροφικών συμβουλών και την αξιολόγηση βιογραφικών. Ωστόσο, η προθυμία μειώνεται όσον αφορά την εμπλοκή της ΤΝ σε δικαστικές υποθέσεις, την οικονομική διαχείριση, τα αυτόνομα οχήματα, τις ιατρικές διαγνώσεις και την εύρεση ερωτικού συντρόφου. Αυτό δείχνει ότι ο αναμενόμενος αντίκτυπος και ο αντιλαμβανόμενος κίνδυνος διαμορφώνουν την προθυμία ανάθεσης συγκεκριμένων καθηκόντων, παρά την εμπιστοσύνη προς την τεχνολογία.

3.
Από την τεχνητή στη συλλογική νοημοσύνη για ένα Ψηφιακό Κοινωνικό Συμβόλαιο

3. Από την τεχνητή στη συλλογική νοημοσύνη για ένα Ψηφιακό Κοινωνικό Συμβόλαιο

Αν επιχειρήσουμε να συμπυκνώσουμε τη μεταβολή των τάσεων, αναδύεται μια εικόνα ευρύτερης αλλά ακόμη άνισης συμμετοχής, μαζί με ένα σημαντικό ψηφιακό χάσμα: όποιος χρησιμοποιεί ΤΝ έχει διαφορετικό συναισθηματικό και γνωσιακό σημείο εκκίνησης από όποιον δεν έχει καμία επαφή μαζί της, ενώ οι κοινωνικο-δημογραφικές μεταβλητές αναδεικνύουν τις ηλικιακές, έμφυλες, εκπαιδευτικές και εισοδηματικές ανισότητες που διαμορφώνουν αυτό το χάσμα. Και οι δύο έρευνες καταγράφουν ισχυρό αίτημα για κανονιστικό πλαίσιο, ενώ οι θετικές προσδοκίες συνυπάρχουν με ανησυχία για συγκεκριμένες χρήσεις υψηλού κινδύνου και μεγάλου κόστους σφάλματος όταν η ανθρώπινη εποπτεία αφαιρείται από τη διαδικασία. Κατά μία έννοια, αυτό το πρότυπο ενδέχεται να τροφοδοτείται από την αίσθηση έλλειψης λογοδοσίας σε καταστάσεις υψηλού ρίσκου που είναι κρίσιμες για τη ζωή των ανθρώπων. Και στις δύο έρευνες εμφανίζεται η ίδια αγωνία για τη διαφάνεια, τα προσωπικά δεδομένα, τη λογοδοσία και την προστασία της εργασίας. Επομένως, από την αρχική αναγνωριστική περίοδο έχουμε εισέλθει σε μια μεταβατική περίοδο που δεν αφορά απλώς την προσαρμογή σε μια νέα πραγματικότητα, αλλά καθιστά απαραίτητη τη διαμόρφωση ενός κοινωνικού συμβολαίου για τη ΤΝ. Το ερώτημα δεν είναι μόνο ποια εργαλεία θα υιοθετήσει η κοινωνία στην καθημερινότητα, αλλά υπό ποιους κανόνες, σε ποιους θεσμούς, με ποιες εγγυήσεις και για ποιους σκοπούς.

Συνεπώς, είναι κρίσιμο η συζήτηση να απομακρυνθεί από τον στείρο τεχνο-οπτιμισμό ή τεχνο-πεσιμισμό (Kelly, 2023) και να στραφεί προς μια δημιουργική διαδικασία θεσμικής ακρίβειας αλλά και θεσμικής φαντασίας. Θεσμική ακρίβεια σημαίνει ότι κάθε εφαρμογή πρέπει να αξιολογείται με βάση το πεδίο χρήσης, το επίπεδο κινδύνου, τη δυνατότητα ελέγχου, την ποιότητα των δεδομένων, την ανθρώπινη εποπτεία και το δικαίωμα προσφυγής. Θεσμική φαντασία σημαίνει ότι η ΤΝ πρέπει να ενταχθεί σε πολιτικές που ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες. Με απλά λόγια, πρέπει να αξιοποιηθεί για καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες, πιο προσβάσιμη γνώση, στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, αναβάθμιση δεξιοτήτων, μείωση των ανισοτήτων και προστασία από αλγοριθμικές βλάβες. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι απαραίτητο να γίνει η μετάβαση από την τεχνητή στην «συλλογική νοημοσύνη» υπό την έννοια ότι οι πολίτες, οι εργαζόμενοι, οι εκπαιδευτικοί και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να έχουν ρόλο στην απόφαση για το πού εισάγεται η ΤΝ, πώς αξιολογούνται οι επιπτώσεις της και ποιος εξακολουθεί να λογοδοτεί.

Γι’ αυτόν τον λόγο, ένα κοινωνικό συμβόλαιο για την ΤΝ δεν μπορεί να εξαντλείται στη νομική συμμόρφωση. Πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει διαφάνεια, λογοδοσία, ανθρώπινη εποπτεία, προστασία προσωπικών

δεδομένων, δικαίωμα αμφισβήτησης αποφάσεων, προσβάσιμη ενημέρωση, συμμετοχή κοινωνικών φορέων, συντονισμένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις, υποστήριξη και συνεχή παρακολούθηση των κοινωνικών επιπτώσεων. Το υφιστάμενο ευρωπαϊκό πλαίσιο οργανώνει την ΤΝ με βάση επίπεδα κινδύνου, απαγορεύει πρακτικές που απειλούν τα δικαιώματα και την ασφάλεια των πολιτών και προβλέπει αυστηρές υποχρεώσεις για τα συστήματα υψηλού κινδύνου, απαιτώντας αξιολόγηση κινδύνου, ποιότητα δεδομένων, τεκμηρίωση, ιχνηλασιμότητα, ανθρώπινη εποπτεία, ακρίβεια και κυβερνοασφάλεια (European Commission, 2026). Παρά τις αναλυτικές προβλέψεις του για την ασφάλεια της ΤΝ, το πλαίσιο αυτό δεν συνοδεύεται από πολυεπίπεδες, συντονισμένες πολιτικές για ζητήματα όπως η επανειδίκευση, η προστασία της απασχόλησης, η μείωση των ανισοτήτων ή η τόνωση της καινοτομίας. Παράλληλα, επειδή η ΤΝ δεν αποτελεί απλώς ένα ουδέτερο εργαλείο, η αξιοπιστία της ρύθμισης πρέπει να στηρίζεται σε ανεξάρτητους θεσμούς, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα και αρχές προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών, ώστε η μετάβαση στην ΤΝ να περιλαμβάνει εγγυήσεις για τη διαφύλαξη της δημοκρατίας, την καλλιέργεια κοινωνικής εμπιστοσύνης και την προστασία του δημόσιου συμφέροντος (Smuha, 2025; Voeneky et al., 2022).

4. Συμπέρασμα

4. Συμπέρασμα

Η Ελλάδα έχει εισέλθει στην εποχή της ταχείας εξάπλωσης της Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης μέσω των Μεγάλων Γλωσσικών Μοντέλων, με τους πολίτες να κάνουν έντονη ατομική χρήση, χωρίς όμως αυτή η ένταση να μεταφράζεται κατ' ανάγκη σε αυξημένη παραγωγικότητα, ενσωμάτωση στις επιχειρήσεις ή εμπιστοσύνη στα εργαλεία που τους παρέχει αυτή η τεχνολογία γενικού σκοπού. Έτσι, ενώ το 2026 η χρήση έχει αυξηθεί θεαματικά σε σύγκριση με το 2024 και η ΤΝ έχει αποκτήσει ρόλο στην αναζήτηση πληροφοριών, στη μάθηση και στην επίλυση καθημερινών προβλημάτων, οι πολίτες ζητούν ακόμη πιο έντονα όρια, διαφάνεια, προστασία δεδομένων και ανθρώπινη εποπτεία. Παρατηρούμε, επομένως, ότι η αφηρημένη αμφιθυμία που καταγράφηκε το 2024 μεταφράζεται σήμερα σε πιο συγκεκριμένες ανησυχίες, αλλά και σε αίτημα για την επιβολή σαφούς κανονιστικού πλαισίου.

Ταυτόχρονα, το κρίσιμο ζήτημα για τα επόμενα χρόνια δεν θα είναι μόνο αν οι πολίτες χρησιμοποιούν περισσότερο την ΤΝ, αλλά ποιοι μπορούν να την αξιοποιήσουν ουσιαστικά, με ποιες δεξιότητες και σε ποια επαγγελματικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Τα χάσματα που καταγράφονται ως προς την ηλικία, το φύλο, την εκπαίδευση και το εισόδημα δείχνουν ότι η ΤΝ μπορεί είτε να λειτουργήσει ως εργαλείο ενδυνάμωσης είτε να ενισχύσει ήδη υπάρχουσες ανισότητες, εξέλιξη που απαιτεί οργανωμένο σχέδιο και συντονισμένες πολιτικές δράσεις. Η υψηλή ιδιωτική χρήση στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με τη χαμηλότερη επιχειρηματική υιοθέτηση σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, δείχνει επίσης ότι η χώρα διαθέτει κοινωνική δυναμική, αλλά όχι ακόμη επαρκή παραγωγική και θεσμική ενσωμάτωση της τεχνολογίας.

Επιπλέον, η σύγκριση με τη Νότια Ευρώπη ενισχύει αυτή την παρατήρηση, αναδεικνύοντας την Ελλάδα ως περίπτωση στην οποία το ευρύτερο πρότυπο του ευρωπαϊκού Νότου εκδηλώνεται με ιδιαίτερη ένταση: ταχεία ατομική υιοθέτηση, έντονα ηλικιακά και εκπαιδευτικά χάσματα και ασθενής υιοθέτηση από τις επιχειρήσεις. Αυτή η ασυμμετρία αποτελεί κεντρικό κίνδυνο τόσο για τον περιορισμό των ανισοτήτων όσο και για την αποτελεσματική διάχυση της ΤΝ στον παραγωγικό ιστό. Εάν οι δεξιότητες και η θεσμική ικανότητα δεν κατανεμηθούν πιο ισότιμα, η μαζική υιοθέτηση μπορεί να συνυπάρξει με τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες που προϋπήρχαν της ΤΝ και, τελικά, να τις διατηρήσει ή ακόμη και να τις ενισχύσει, καθιστώντας την ελληνική κοινωνία -και, σε μικρότερο βαθμό, τις κοινωνίες του ευρωπαϊκού Νότου- ιδιαίτερα ευάλωτη και παγιώνοντας τις διαρθρωτικές παραγωγικές τους αδυναμίες.

Γι' αυτόν τον λόγο, η πολιτική πρόκληση δεν είναι απλώς να πειστεί η κοινωνία ότι η ΤΝ είναι χρήσιμη -καθώς αυτό φαίνεται ότι ήδη συμβαίνει-, αλλά να δημιουργηθούν

οι αναγκαίες και ικανές συνθήκες ώστε η χρήση της να καταστεί αξιόπιστη, δίκαιη και με δημοκρατικές εγγυήσεις. Αυτό μεταφράζεται σε σταθερές και γενναίες επενδύσεις στις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού, στη δημόσια εκπαίδευση, στη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, στην προστασία των ευάλωτων ομάδων από τις αρνητικές όψεις της ΤΝ, στην εποπτεία από ανεξάρτητους φορείς και σε σαφείς κανόνες για τις εφαρμογές υψηλού κινδύνου.

Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία

Amable, B. (2003). The diversity of modern capitalism. Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/019926113X.001.0001

Arora, P. (2025). The privilege of pessimism: The politics of despair towards the digital and the moral imperative to hope. Dialogues on Digital Society, 1(1), 33–36. https://doi.org/10.1177/29768640241252103

Bethlehem, J. (2010). Selection bias in web surveys. International Statistical Review, 78(2), 161–188. https://doi.org/10.1111/j.1751-5823.2010.00112.x

Brynjolfsson, E., Li, D., & Raymond, L. (2025). Generative AI at work. The Quarterly Journal of Economics, 140(2), 889–942. https://doi.org/10.1093/qje/qjae044

Dell'Acqua, F., McFowland, E., III, Mollick, E., Lifshitz, H., Kellogg, K. C., Rajendran, S., Krayer, L., Candelon, F., & Lakhani, K. R. (2026). Navigating the jagged technological frontier: Field experimental evidence of the effects of artificial intelligence on knowledge worker productivity and quality. Organization Science, 37(2), 403–423. https://doi.org/10.1287/orsc.2025.21838

Dillman, D. A., Smyth, J. D., & Christian, L. M. (2014). Internet, phone, mail, and mixed-mode surveys: The tailored design method (4th ed.). Wiley. https://doi.org/10.1002/9781394260645

European Commission. (2025, June 16). State of the Digital Decade 2025 report. Shaping Europe's Digital Future. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/state-digital-decade-2025-report

European Commission. (2026, August 3). AI Act. Shaping Europe's Digital Future. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai

Eurostat. (2025a). Artificial intelligence by size class of enterprise (isoc_eb_ai) [Data set]. European Commission. Retrieved October 9, 2026, from https://doi.org/10.2908/isoc_eb_ai

Eurostat. (2025b). Individuals – use of generative AI tools (isoc_ai_iaiu) [Data set]. European Commission. Retrieved October 9, 2026, from https://doi.org/10.2908/isoc_ai_iaiu

Farkas, B. (2016). Models of capitalism in the European Union: Post-crisis perspectives. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-137-60057-8

Hargittai, E. (2002). Second-level digital divide: Differences in people's online skills. First Monday, 7(4). https://doi.org/10.5210/fm.v7i4.942

Helsper, E. J. (2021). The digital disconnect: The social causes and consequences of digital inequalities. SAGE. https://us.sagepub.com/en-us/nam/the-digital-disconnect/book262151

Igoumenidi, T. (2026, March 7). Έρευνα της διαΝΕΟσις: Πώς βλέπουν οι Έλληνες την Τεχνητή Νοημοσύνη [diaNEOsis survey: How Greeks view artificial intelligence]. Economix. https://www.economix.gr/2026/03/07/erevna-tis-dianeosis-pos-vlepoun-oi-ellines-tin-techniti-noimosyni/

Kelly, L. (2023). Re-politicising the future of work: Automation anxieties, universal basic income, and the end of techno-optimism. Journal of Sociology, 59(4), 828–843. https://doi.org/10.1177/14407833221128999

Lutz, C. (2019). Digital inequalities in the age of artificial intelligence and big data. Human Behavior and Emerging Technologies, 1(2), 141–148. https://doi.org/10.1002/hbe2.140

Nikolaidis, I. (2026, March). Οι Έλληνες και η AI [Greeks and AI]. diaNEOsis. https://www.dianeosis.org/2026/03/ti-pistevoun-oi-ellines-gia-tin-ai/

Noy, S., & Zhang, W. (2023). Experimental evidence on the productivity effects of generative artificial intelligence. Science, 381(6654), 187–192. https://doi.org/10.1126/science.adh2586

OECD. (2024). OECD digital economy outlook 2024 (Volume 1): Embracing the technology frontier. https://doi.org/10.1787/a1689dc5-en

Papagiannis, C. (2024, December 12). Έρευνα Eteron: Από την τεχνητή στη συλλογική νοημοσύνη [Eteron research: From artificial to collective intelligence]. Eteron Institute for Research and Social Change. https://eteron.org/research/ereyna-eteron-apo-tin-techniti-sti-syllogiki-noimosyni/

Rigopoulos, D. (2026, March 7). Έρευνα διαΝΕΟσις: Εμπιστευόμαστε την τεχνητή νοημοσύνη, αλλά θέλουμε όρια [diaNEOsis survey: We trust artificial intelligence, but we want limits]. Kathimerini. https://www.kathimerini.gr/visual/infographics/564112462/ereyna-dianeosis-empisteyomaste-tin-techniti-noimosyni-al-

la-theloyme-oria/

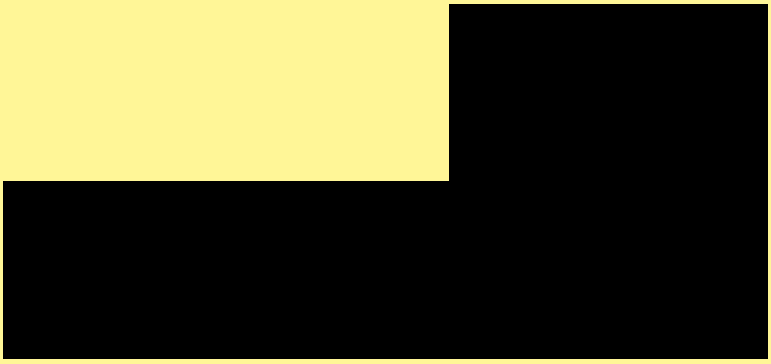
Smuha, N. A. (Ed.). (2025). The Cambridge handbook of the law, ethics and policy of artificial intelligence. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009367783

van Deursen, A. J. A. M., & van Dijk, J. A. G. M. (2014). The digital divide shifts to differences in usage. New Media & Society, 16(3), 507–526. https://doi.org/10.1177/1461444813487959

van Dijk, J. A. G. M. (2020). The digital divide. Polity Press. https://www.politybooks.com/bookdetail?book_slug=the-digital-divide--9781509534449

Voeneky, S., Kellmeyer, P., Mueller, O., & Burgard, W. (Eds.). (2022). The Cambridge handbook of responsible artificial intelligence: Interdisciplinary perspectives. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009207898

Vogiatzis, I. (2026, March). Οι Έλληνες για την Τεχνητή Νοημοσύνη: Ελπίδα και ανησυχία για ένα αβέβαιο μέλλον [Greeks on artificial intelligence: Hope and concern for an uncertain future]. diaNEOsis. https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2026/03/AI_VOGIATZIS_essay.pdf

ON ETERON